

čekić i čorba

simon grabovac

uspravan
sasvim slobodno ulicom
krećem se i smeškam
ljudi me zaobilaze
i zagledaju
trudeći se da proniknu
u moje jednostavno
zadovoljstvo
čekić
skriven u odelu

7

1.

oh! kako sam srećan
oh! kako zadovoljan
oh! što imam čekić
veliki i mali
njime rešavam probleme
stolice užitka poezije
žudnje
jedinstvenim udarcem u
glavu ili gde drugo
oh!

2

udarcima čekića
uobličavam tebe
tvoju dušu
udarcima bržim jačim
dovodim te u svet
među narod koji
ti zemljom zatrpava usta
rukama: vuče za nos
čupa kosu
šamara i

nogama šteta udara u
dupe
sređena i neoštećena ti
se užariš
pocrveniš i
jednostavno se vaš
li se vaš

3

ja je čekić
ja je sam čovek
ja je pesnik
ja je sam čovek i čekić
žive u potkrovlju
popravljaju krevet
ja je pesnik
(zaplet)

ja je hoće da je krevet tvrd
podoban i udoban
ja je hoće čekić da
stavi na sigurno mesto
ja je neće da bude prazan
neće da gubi naviku
(rasplet)
ja je odjednom sedne
ja je visi
ja jesam čovek
ja je ispod

4

dovde je bilo prosto
ali sklopiti glavu
to je suviše teško i
zamorno
umešnost preciznost
velika koncentracija
zakucavaju eksera: lako je
mada
u očne duplje stavili smo oči
u uši smolu
u usta zube i jezik
i samo još malo začina
i udarac čekićem
da dodam

5

dugo vremena već
krećem se srećan i

gde je to tamo i
zašto se žure svi tamo
šta će se dogoditi tamo
kada će se dogoditi tamo
koliko je sveta već tamo
kako uzdišu svi tamo
kako se znoje svi tamo
kako će tamo biti svi
kad mene nema
otputovao sam sam
i sa čekićem

*

uvek negde na drugom
mestu skrivi si i
pojavljuješ se posle ponoći
nemušto dolaziš i uglavljuješ
se

između bedara
odnosiš me u podzemlje
puno tople čorbe
toplo se osećam ali
para odvuče mi pažnju
i nikad da okusim
čorbu
jer nestaneš brzo
suviše brzo

*

da li da zinem ili
ne da li da probam
toplu čorbu
da li da se pomerim
i stvorim talasiće
kako bi skrama ušla
u usta sam sam i opkoljen
čorbom mirisnom i ukusnom
čorbom tu sam već više
puta da li da zinem ili
ne čorba je kao i svaka
supa da li da
je probam da li da zinem
ili ne

*

čim nestaneš
pojavljuje se
velika množina
velikih i malih raznih
lepih starih bradatih
obrijanih pametnih
izduženih i drugih
glava koje počnu da
kruže brže i brže
praveći više uzastopnih
krivina preteći i
kezeći se gutajući čorbu
oblizuju se i nestaju
polako jedna za drugom
poslednja me hitro uhvati
za kosu i odnosi
i moju

*

dugo već
tražim rupu/otvor
put dolaska iz čorbe/supe
mnogo pipam
kuckam
odmeravam osluškujem
tražim
put izlaska/povratka
o rupu esencijo/egzistencijo
gde li si
moram izvući glavu
tumaram pipam
kuckam

EROS I AGAPE

dragan ćopić

I DEO — MIT O EROSU

Epska poezija s antropomorfnim predstavama bogova imala je udela u formiranju estetskih shvatanja o proporciji, simetriji i harmoniji u likovnim umetnostima, u čijem se središtu nalazio ideal lepote ljudskog tela. U klasičnom periodu ovaj će proces uticati na razvoj psihologije književnosti i obrazovanje filozofskog pogleda na svet.

1. AFRODITA — UNIVERZALNA LJUBAV

Predanja o postanku sveta izražavaju gotovo uvek solarnu teogoniju koja se završava ljudskim rodom. Značenje univerzalnog božanstva ima indoevropsko božanstvo Dyaus (onaj koji sijja), kome odgovara grčko vrhovno božanstvo Zeus (svetao), koji stoji na čelu nebeske dvanaestorice, uzrok svih prirodnih pojava, izabrani i ovlašćeni zapovednik bogova i ljudi.

Afrodita, rođena od Zeusa i Dione (Homer, *Ilijada*, III 5. 375; V. 5. 370), boginja ljubavi i lepote, doploviła je s feničke obale na školjci, što govori o njenom prekomorskom poreklu, asijskom ili egipatskom. Hesiod pripoveda da je rođena iz morske pene, posle Hronosove kastracije Uranosa (Hesiod, *Post.* 188—206). Afrodita, »rođena iz morske pene«, može biti narod s mora s matrijarhalnom kulturom, koji je, potisnut s istočnih obala, preneo ovaj kult na maloazijske ili grčke obale, odakle se dalje širio.

Afrodita se svaki put posle spajanja s nekim od bogova kupa u moru obnavljajući svoju nevinost; i ovaj podatak ima alegorijsko značenje. Može biti da je narod s matrijarhalnom kulturom, koji je poštovao kult ženskog božanstva, na taj način čuvao svoju autonomiju, dok konačno nije došlo do adaptacije. U podeli olimpskog panteona, u svadi koja će dovesti do pada Troje, Afrodita se pojavljuje na trojanskoj strani. Afroditin pojas kojim zavodi, kao što je Hefestov štiti kovan za Ahileja slika grčkog načina života, izgleda govori o razvijenom stadijumu dekorativne umetnosti, folklornog geometrijskog stila koji je karakterističan za matrijarhalne kulture. (Oko Ahilejevog štita, posle njegove smrti, izbija svada između Ajanta i Odiseja. Ahilejeva cruzje pripašće Odiseju. Na simbolično značenje ovog događaja, na njegovu istorijsku i kulturnu dimenziju, ukazaćemo kasnije.) Grčka boginja mudrosti Atena takođe je boginja — devica. Hrišćanska bogomajka ostaje devica i posle rođenja boga — sina.

Za Afroditu je rečeno da se ironija sudbine poigrala njome, tako što ju je vrhovni bog Zeus dodelio u ruke ružnog i snažnog (što svakako ima istorijsko poreklo) Hefesta (hemera — phaitos = onaj koji sijja danju), sina Zeusa i Here, boga tehničkih zanata¹ i kovanja, čija je božanska priroda određena oblikovanju, podređena jednoj osvajačkoj nameni, pod čijim je okriljem skrivena namera da se bude na način dominacije. Javlja se nesklad između metafizičke lepote i načela oblikovanja ograničenog svojom svrhom. Hefest nema sposobnost oplodjenja. Stoga Hermes (eg. Tot, bog mudrosti i pisma, onaj koji prevodi duše u zemlju tišine), grčki bog mudrosti i pisma, a više *lukavstva*, začne s Afroditom i iz ove veze nastane biće dvopolne prirode: Herm-afrodit.

Mit o Hermafroditu je istonijska alegorija. Reč je, verovatno, o napadu egipatske ili mikenske (ahajske) civilizacije, koja je poštovala kult lukavog i mudrog boga Hermesa, koji je doveo do etničkog sinkretizma patrijarhata i matrijarhata.

Harmonija (sklad) je kći Afrodite (Ljubavi) i Areja (rata ili mržnje), što govori o metafizičkoj i socijalnoj dimenziji ovog kulta. Sem socijalne, kasnije će se razviti i metafizička i psihološka strana.

Psihološki mehanizam koji je učestvovao u formiranju ljubavnih božanstva inspirisan je shvatanjem o vrednosti žene i njenoj reproduktivnoj moći. Afrodita ima izvesne sličnosti s egipatskom boginjom Ljubavi i lepote Hator;² ili možda ova antropomorfnu predstavu ženskog ljubavnog božanstva predstavlja završnicu u razvoju ovog kulta. Ona izražava kontinuitet svetlosti, desnog i levog oka, dana i noći, Sunca i Meseca. Prstav-